

1999 nr. 125 31. desember Lög um málefni aldraðra

Tóku gildi 11. janúar 2000. *Breytt með* 1. 172/2000 (tóku gildi 1. jan. 2001), 1. 67/2001 (tóku gildi 13. júní 2001), 1. 124/2001 (tóku gildi 30. nóv. 2001; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 2. gr.), 1. 74/2002 (tóku gildi 17. maí 2002; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 36. gr.), 1. 93/2002 (tóku gildi 31. maí 2002), 1. 150/2002 (tóku gildi 30. des. 2002), 1. 120/2003 (tóku gildi 30. des. 2003), 1. 38/2004 (tóku gildi 26. maí 2004), 1. 123/2004 (tóku gildi 30. des. 2004; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 2. gr.), 1. 129/2004 (tóku gildi 31. des. 2005), 1. 122/2005 (tóku gildi 30. des. 2005; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 2. gr.), 1. 147/2006 (tóku gildi 30. des. 2006; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 2. gr.), 1. 166/2006 (tóku gildi 1. jan. 2007), 1. 29/2007 (tóku gildi 1. jan. 2008), 1. 32/2007 (tóku gildi 30. mars 2007), 1. 40/2007 (tóku gildi 1. sept. 2007), 1. 105/2007 (tóku gildi 1. júlí 2007), 1. 140/2007 (tóku gildi 29. des. 2007; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 2. gr.), 1. 160/2007 (tóku gildi 1. jan. 2008), 1. 17/2008 (tóku gildi 1. apríl 2008; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 11. gr.), 1. 112/2008 (tóku gildi 1. okt. 2008 nema 12. tölul. 59. gr. sem tók gildi 25. sept. 2008; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 2. mgr. 56. gr.), 1. 173/2008 (tóku gildi 1. jan. 2009; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 20. gr.), 1. 36/2009 (tóku gildi 8. apríl 2009), 1. 70/2009 (tóku gildi 30. júní 2009 nema 1.–3. gr., 12.–26. gr. og brbák. V og VI sem tóku gildi 1. júlí 2009, 4. gr. sem tók gildi 1. sept. 2009 og brbák. IV sem tók gildi 16. júní 2009; komu til framkvæmda skv. fyrirmælum í 29. gr., sbr. og 1. 97/2009 (tóku gildi 3. sept. 2009)), 1. 120/2009 (tóku gildi 1. jan. 2010) og 1. 136/2009 (tóku gildi 1. jan. 2010).

I. kafli. Markmið og skilgreiningar.

Markmið.

■ **1. gr.** Markmið þessara laga er að aldraðir eigi vól á þeirri heilbrigðis- og félagslegu þjónustu sem þeir þurfa á að halda og að hún sé veitt á því þjónustustigi sem er eðlilegast miðað við þörf og ástand hins aldraða.

□ Einnig er markmið laganna að aldraðir geti, eins lengi og unnt er, búið við eðlilegt heimilislíf en að jafnframt sé tryggð nauðsynleg stofnanþjónusta þegar hennar er þörf.

□ Við framkvæmd laganna skal þess gætt að aldraðir njóti jafnréttis á við aðra þjóðfélagsþegna og að sjálfsákvörðunarréttur þeirra sé virtur.

Skilgreiningar.

■ **2. gr.** Í lögum þessum er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. *Aldraður*: Sá sem náð hefur 67 ára aldri.

[2.] *Vistmaður*: Sá sem dvelur á stofnun skv. 1. tölul. 1. mgr. 14. gr. og sá sem dvelur lengur en sex mánuði undanfarandi tólf mánuði á stofnun skv. 2. tölul. 1. mgr. 14. gr. eða í hjúkrunarrými stofnunar sem er á föstum fjárlögum.¹⁾

[3.]¹⁾ *Öldrunarmál*: Þau mál sem varða aldraða og eru undir yfirstjórn [félags-]²⁾ og tryggingamálaráðherra. Til þeirra teljast þeir [þjónustuþættir, aðrir en heilbrigðisþjónusta],²⁾ sem aldraðir eiga rétt á samkvæmt lögum þessum og Framkvæmdasjóður aldraðra.

[4.]¹⁾ *Vistunarmat aldraðra*: Faglegt, einstaklingsbundið mat á þörf fyrir vistun á stofnun.

[5.]¹⁾ *Starfssvæði þjónustuhóps aldraðra*: Umdæmi heilsugæslustöðva . . .³⁾ samkvæmt lögum um heilbrigðisþjónustu.

[6.]¹⁾ *Vistmannaráð*: Kjörnir fulltrúar íbúa stofnunar mynda vistmannaráð.

¹⁾ L. 74/2002, 26. gr. ²⁾ L. 160/2007, 19. gr. ³⁾ L. 93/2002, 23. gr.

II. kafli. Stjórn öldrunarmála og skipulag öldrunarþjónustu.

Yfirstjórn.

■ **3. gr.** [Félags- og tryggingamálaráðherra fer með yfirstjórn öldrunarmála samkvæmt lögum þessum. Heilbrigðisráðherra fer með yfirstjórn heilbrigðisþjónustu við aldraða.]¹⁾

□ [Félags- og tryggingamálaráðuneytið skal annast stefnu- mótun og áætlanagerð í öldrunarmálum fyrir landið í heild.]¹⁾

Jafnframt skal ráðuneytið beita sér fyrir almennri umræðu og kynningu á stöðu og valkostum aldraðra.

¹⁾ L. 160/2007, 20. gr.

Samstarfsnefnd um málefni aldraðra.

■ **4. gr.** [[Félags- og tryggingamálaráðherra skipar fimm manna samstarfsnefnd um málefni aldraðra. Skal einn nefndarmaður tilnefndur af heilbrigðisráðherra, einn af Landssambandi eldri borgara, einn af Öldrunarráði Íslands, einn af Sambandi íslenskra sveitarfélaga og einn skipaður án tilnefningar og skal hann vera formaður.]¹⁾ Ráðherra skipar formann úr hópi nefndarmanna. Varamenn skulu skipaðir á sama hátt og aðalmenn. Samstarfsnefndin skal hafa sérstakan ritara og skal kostnaður við störf nefndarinnar greiddur úr Framkvæmdasjóði aldraðra.]²⁾

¹⁾ L. 160/2007, 21. gr. ²⁾ L. 38/2004, 1. gr.

■ **5. gr.** Samstarfsnefnd um málefni aldraðra skal hafa eftirtalin verkefni:

1. Að vera [félags-]¹⁾ og tryggingamálaráðherra og ríkisstjórn til ráðuneytis um málefni aldraðra.

2. Að vera tengiliður milli ráðuneyta, stofnana og samtaka sem starfa að málefnum aldraðra.

3. Að stjórna Framkvæmdasjóði aldraðra og gera tillögur til ráðherra um úthlutun úr sjóðnum, sbr. 9. og 11. gr.

¹⁾ L. 160/2007, 22. gr.

Þjónustuhópur aldraðra.

■ **6. gr.** Í hverju heilsugæsluumdæmi, sbr. lög um heilbrigðisþjónustu, skal starfa þjónustuhópur aldraðra. Sveitarfélög geta sameinast um þjónustuhóp aldraðra sé það talið hagkvæmt.

□ Kostnaður af starfi þjónustuhóps aldraðra greiðist af sveitarfélögum á starfssvæði hans í hlutfalli við fjölda íbúa í hverju sveitarfélaganna.

■ **7. gr.** [Sveitarstjórnir í heilsugæsluumdæmi, sbr. lög um heilbrigðisþjónustu, skipa fimm fulltrúa í þjónustuhóp aldraðra að loknum sveitarstjórnarkosningum. [Yfirlæknir heilsugæslu tilnefnir lækni með sérmenntun á sviði öldrunar- eða heimilislækninga og hjúkrunarforstjóri heilsugæslu tilnefnir hjúkrunarfræðing með þekkingu á öldrunarþjónustu.]¹⁾ Sveitarstjórnir skipa án tilnefningar tvo fulltrúa sem hafa þekkingu á félagslegri þjónustu við aldraða. Skal annar þeirra vera félagsráðgjafi eða hafa hliðstæða menntun. Samtök eldri borgara á svæðinu tilnefna einn fulltrúa úr sínum röðum . . .²⁾³⁾

□ Sveitarstjórnir velja þjónustuhópnum formann úr hópi nefndarmanna.

¹⁾ L. 93/2002, 24. gr. ²⁾ L. 29/2007, 1. gr. ³⁾ L. 67/2001, 1. gr.

■ **8. gr.** Þjónustuhópur aldraðra skal hafa eftirtalin verkefni á starfssvæði sínu:

1. Að fylgjast með heilsufari og félagslegri velferð aldraðra og samhæfa þjónustu.

2. Að gera tillögur til sveitarstjórna um öldrunarþjónustu.

3. Að leitast við að tryggja að aldraðir fái þá þjónustu sem þeir þarfnast og kynna öldruðum þá kosti sem í boði eru.

4. . . .¹⁾

□ Þjónustuhópurinn skal í störfum sínum hafa að leiðarljósi markmið laganna, sbr. 1. gr.

¹⁾ L. 29/2007, 2. gr.

III. kafli. Framkvæmdasjóður aldraðra.

■ **9. gr.** Framkvæmdasjóður aldraðra skal stuðla að uppbyggingu og efla öldrunarþjónustu um land allt.

□ [Fjármagni úr Framkvæmdasjóði aldraðra skal varið til:

1. Byggingar þjónustumiðstöðva og dagvista, sbr. 2. og 3. tölul. 13. gr., og byggingar stofnana fyrir aldraða, sbr. 14. gr., en þó ekki til byggingar íbúða í eigu einstaklinga, félagasamtaka og sveitarfélaga.

2. Að mæta kostnaði við nauðsynlegar breytingar og endurbætur á húsnæði sem notað er til þjónustu fyrir aldraða, sbr. 2. og 3. tölul. 13. gr. og 14. gr., að frátöldum íbúðum í eigu einstaklinga, félagasamtaka og sveitarfélaga.

3. Viðhalds húsnæðis dagvistar-, dvalar- og hjúkrunarheimila.

4. ...¹⁾

5. Annarra verkefna sem stuðla að uppbyggingu öldrunarþjónustu.

□ Þá er Framkvæmdasjóði aldraðra heimilt að greiða þann hluta húsaleigu sem telst stofnkostnaður vegna leigu á hjúkrunarheimili fyrir aldraða sem samþykkt hefur verið að byggja eftir 1. janúar 2005 á kostnað annarra aðila en ríkisins, að undangengnu útboði. Skilyrði fyrir greiðslu húsaleigu er að ekki hafi verið veittur styrkur úr Framkvæmdasjóði aldraðra skv. 2. mgr. eða annar styrkur frá ríkinu til að byggja hjúkrunarheimilið. Húsaleiga sem greidd er með þessum hætti telst ígildi stofnkostnaðar. Heimilt er að gera undanþágu frá útboði skv. 1. málsl. þegar sérstaklega stendur á og talið er að útboð muni ekki leiða til lægri húsaleigukostnaðar fyrir ríki og sveitarfélög.

□ Þegar ríki og sveitarfélög standa saman að uppbyggingu hjúkrunarheimila skal þátttaka sveitarfélaga ekki vera minni en sem nemur 15% af stofnkostnaði og skal eignarhlutur vera í sömu hlutföllum og skipting stofnkostnaðar. Þátttaka sveitarfélaga í greiðslu leigu fyrir hjúkrunarheimili skv. 3. mgr. skal ekki vera minni en sem nemur 15% af leigunni. Taki sveitarfélag þátt í stofnkostnaði eða greiðslu leigu vegna byggingar annarra hjúkrunarheimila skal samþykki þess fyrir greiðsluþátttöku liggja fyrir áður en framkvæmda- og rekstrarleyfi er gefið út. Framlag úr Framkvæmdasjóði aldraðra telst ríkisframlag.

□ Framlög skv. 2. mgr. og húsaleiga skv. 3. mgr. eru ekki veitt nema [ráðherra]²⁾ hafi veitt framkvæmda- og rekstrarleyfi skv. 16. gr. Umsóknir um framlög úr Framkvæmdasjóði aldraðra skulu vera á sérstökum eyðublöðum sem útbúin eru af [félags-]²⁾ og tryggingamálaráðuneytinu. Eyðublöðunum skulu fylgja sérstök skilmálablöð.³⁾

□ Um framkvæmdir skv. 2. mgr. fer, eftir því sem við á, samkvæmt lögum um skipan opinberra framkvæmda.

¹⁾ L. 166/2006, 14. gr. ²⁾ L. 160/2007, 23. gr. ³⁾ L. 38/2004, 2. gr.

■ **10. gr.** [Framkvæmdasjóður aldraðra fær tekjur af sérstöku gjaldi sem [ríkisskattstjóri leggur]¹⁾ á þá sem skattskyldir eru skv. 1. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt. Gjaldið skal nema [8.400]²⁾ kr. á hvern gjaldanda og kemur til endurskoðunar við afgreiðslu fjárlaga ár hvert.

□ Undanþegin gjaldinu eru börn innan 16 ára aldurs og þeir sem eru 70 ára og eldri í lok tekjuárs. Einnig eru undanþegnin gjaldinu einstaklingar sem hafa tekjuskattsstofn skv. 1. og 3. tölul. 61. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, samtals lægri en [[1.361.468]²⁾ kr. á því ári sem næst er á undan álagningarárinu].³⁾ Þegar um hjón eða samskattað fólk er að ræða skal þó skipta sameiginlegum fjármagnstekjum skv. 3. mgr. 66. gr. laga nr. 90/2003 jafnt á milli þeirra þegar tekjuviðmiðun þessi er fundin. Tekjuviðmiðun þessi skal breytast árlega í samræmi við þær breytingar sem verða á persónuafslætti skv. A-lið 67. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, og innheimtu-hlutfalli viðkomandi staðgreiðsluárs samkvæmt ákvæðum 1.

mgr. 9. gr. laga nr. 45/1987, um staðgreiðslu opinberra gjalda. [Ríkisskattstjóri]¹⁾ skal fella gjald þetta niður af öldruðum og öryrkjum, undir 70 ára aldri, sem dveljast á dvalar- og hjúkrunarheimilum.]⁴⁾

□ Við álagningu og innheimtu gjalds þessa skulu gilda sömu reglur og um álagningu og innheimtu tekjuskatts samkvæmt [lögum nr. 90/2003, um tekjuskatt],⁵⁾ eftir því sem við á. Í stað tíu gjalddaga skal þó gjalddagi vera einn, 1. ágúst ár hvert. Dragist framlagning álagningarskrár fram yfir 1. ágúst færast gjalddagi til 1. dags næsta mánaðar eftir framlagningu álagningarskrár.

□ Tekjur Framkvæmdasjóðs aldraðra skulu einnig vera frjáls framlög, aðrar tekjur er til kunna að falla og vaxta-tekjur.

□ Í miðmánuði hvers ársfjórðungs skal fjármálaráðuneytið skila Framkvæmdasjóði aldraðra fjórðungi tekna sjóðsins á því ári.

¹⁾ L. 136/2009, 94. gr. ²⁾ L. 120/2009, 17. gr. *Breytingin kemur til framkvæmda við dlagningu opinberra gjalda á árinu 2010 vegna tekna ársins 2009, sbr. 22. gr. s.l.* ³⁾ L. 36/2009, 1. gr. ⁴⁾ L. 32/2007, 1. gr. ⁵⁾ L. 129/2004, 136. gr.

■ **11. gr.** Framkvæmdasjóður aldraðra skal vera í vörslu [[félags-]¹⁾ og tryggingamálaráðuneytisins].²⁾ Samstarfsnefnd um málefni aldraðra annast stjórn sjóðsins, sbr. 3. tölul. 5. gr. Þegar nefndin fjallar um málefni Framkvæmdasjóðs aldraðra skal fulltrúi tilnefndur af fjárlaganefnd Alþingis taka sæti í henni.

□ Samstarfsnefnd um málefni aldraðra gerir árlega tillögur til [félags-]¹⁾ og tryggingamálaráðherra um úthlutun.

¹⁾ L. 160/2007, 24. gr. ²⁾ L. 166/2006, 15. gr.

■ **12. gr.** [Félags-]¹⁾ og tryggingamálaráðherra setur með reglugerð²⁾ nánari ákvæði um Framkvæmdasjóð aldraðra og setur honum jafnframt starfsreglur.

¹⁾ L. 160/2007, 25. gr. ²⁾ Rg. 1033/2004.

IV. kafli. Öldrunarþjónusta.

Opin öldrunarþjónusta.

■ **13. gr.** Til opinna öldrunarþjónustu samkvæmt lögum þessum telst:

1. Heimaþjónusta veitt öldruðum sem búa heima. Þjónustan skal miðast við einstaklingsbundið mat á þjónustuþörf og byggjast á hjálp til sjálfshjálpar. Þjónustan er tvíþætt. Annars vegar er heilbrigðisþáttur heimaþjónustu ...¹⁾ sbr. lög um heilbrigðisþjónustu. Hins vegar er félagslegur þáttur heimaþjónustu viðkomandi sveitarfélaga eða aðila sem sveitarfélög semja við, sbr. lög um félagsþjónustu sveitarfélaga. Veita skal heimaþjónustu um kvöld, nætur, og helgar þegar þess er þörf. Leitast skal við að skipuleggja og samhæfa heilbrigðis- og félagslega þætti heimaþjónustunnar með velferð og þarfir hins aldraða að leiðarljósi.

2. Þjónustumiðstöðvar aldraðra sem eru starfræktar af sveitarfélögum til að tryggja eldri borgurum félagsskap, næringu, hreyfingu, tómstundaiðju, skemmtun og heilsufarslegt eftirlit. Þjónustumiðstöðvar geta starfað sjálfstætt eða í tengslum við aðra þjónustu sem aldraðir njóta.

3. Dagvist aldraðra sem er stuðningsúrræði við þá sem að staðaldri þurfa eftirlit og umsjá til að geta búið áfram heima. Í dagvist aldraðra skal veitt hjúkrunarþjónusta og vera aðstaða til þjálfunar og lækniþjónustu. Boðið skal upp á flutningsþjónustu að og frá heimili einstaklingsins, mat á heilsufari, þjálfun, tómstundaiðju, félagslegan stuðning, fræðslu, ráðgjöf og aðstoð við athafnir daglegs lífs. Um framkvæmda- og rekstrarleyfi fyrir dagvist aldraðra fer [skv. 16. gr.]²⁾

4. Þjónustuíbúðir aldraðra sem geta verið sjálfseignar-,

leigu- og búseturéttaríbúðir. Áður en bygging þjónustuíbúða fyrir aldraða hefst ber að afla framkvæmdaleyfis hjá [ráðherra],¹⁾ sbr. 16. gr. Í þjónustuíbúð fyrir aldraða skal vera öryggiskerfi og völ á fjölbreyttri þjónustu, svo sem mat, þvotti og þrifum, og aðgangur að félagsstarfi. Um greiðslu fyrir veitta þjónustu fer skv. 20. gr. Íbúar þjónustuíbúða skulu eiga rétt á sömu heima- og vaktþjónustu og aðrir íbúar sveitarfélagsins.

¹⁾ L. 160/2007, 26. gr. ²⁾ L. 38/2004, 3. gr.

Stofnanir fyrir aldraða.

■ **14. gr.** Stofnanir fyrir aldraða samkvæmt lögum þessum eru:

1. Dvalarheimili, sambyli og íbúðir, sérhannað fyrir þarfar aldraða sem ekki eru færir um að annast heimilishald þrátt fyrir heimaþjónustu. Á stofnunum þessum skal vera varsla allan sólarhringinn, öryggiskerfi í hverri íbúð og völ á fjölbreyttri þjónustu, svo sem mat, þvotti, þrifum og félags- og tómstundastarfi. Aðstaða skal vera fyrir hjúkrun, læknishjálpar og endurhæfingu. Þjónusta skal byggð á einstaklingsbundnu mati á þörfum hins aldraða og skal byggjast á hjálpar til sjálfs-hjálpar.

2. Hjúkrunarheimili eða hjúkrunarrými á öldrunarstofnunum ætluð öldruðum einstaklingum sem eru of lasburða til að dveljast á dvalarheimilum, sambylum eða í sérhönuðum íbúðum, sbr. 1. tölul. Þar skal veitt hjúkrunar- og lækniþjónusta og vera endurhæfing. Sérstök aðstaða skal vera fyrir aldraða með heilabilunareinkenni. Þjónusta skal byggð á einstaklingsbundnu mati á heilsufarslegum og félagslegum þörfum hins aldraða. Möguleiki skal vera á að einstaklingar geti komið þar til skammtímvistunar, sé þess þörf. Við hönnun skal þess sérstaklega gætt að stofnunin sé heimilisleg og að sem flestir íbúar hafi eigið herbergi.

□ Um framkvæmda- og rekstrarleyfi fyrir stofnanir skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. fer [skv. 16. gr.]¹⁾

□ [Þrátt fyrir ákvæði 2. tölul. 1. mgr. er heimilt að vista einstaklinga sem eru yngri en 67 ára á hjúkrunarheimilum og í hjúkrunarrýmum öldrunarstofnana enda hafi þeir verið metnir í þörf fyrir vistun [samkvæmt lögum um heilbrigðisþjónustu].²⁾³⁾

¹⁾ L. 38/2004, 3. gr. ²⁾ L. 112/2008, 60. gr. ³⁾ L. 40/2007, 39. gr.

Vistunarmat.

■ **15. gr.** Stjórn dagvistar, sbr. 3. tölul. 13. gr., tekur ákvörðun um dagvistun og ásamt stjórn stofnunar fyrir aldraða, sbr. 14. gr., um vistun fólks á viðkomandi stofnun enda hafi öðrum skilyrðum þessarar greinar verið fullnægt.

□ . . . ¹⁾

□ Hafi aldraður einstaklingur verið lengur en sex vikur á sjúkrahúsi án sérstakrar meðferðar skal meta þörf einstaklingsins fyrir vistun á öldrunarstofnun eða fyrir önnur úrræði.

□ [Félags- og tryggingamálaráðherra er heimilt í reglugerð²⁾ að kveða á um mat á þjónustubörf og framkvæmd þess vegna annarra stofnana fyrir aldraða en þeirra sem tilgreindar eru í 2. tölul. 1. mgr. 14. gr.]³⁾

¹⁾ L. 112/2008, 60. gr. ²⁾ Rg. 543/2008. ³⁾ L. 160/2007, 27. gr.

[*Framkvæmda- og rekstrarleyfi.*]¹⁾

¹⁾ L. 38/2004, 4. gr.

■ **16. gr.** [[Áður en framkvæmdir hefjast við dagvist fyrir aldraða skv. 3. tölul. 13. gr. eða stofnun fyrir aldraða skv. 14. gr. skal afla framkvæmda- og rekstrarleyfis félags- og tryggingamálaráðherra.]¹⁾ [Þegar um er að ræða stofnun fyrir aldraða skv. 2. tölul. 1. mgr. 14. gr. skal liggja fyrir leyfi heilbrigðisráðherra til reksturs heilbrigðisþjónustu á slíkum

stofnunum, sbr. lög um heilbrigðisþjónustu, áður en framkvæmdaleyfi er gefið út.]¹⁾ Skulu umsóknir um framkvæmda- og rekstrarleyfi vera á sérstökum eyðublöðum . . . ¹⁾ Eyðublöðunum skulu fylgja sérstök skilmálablöð.]²⁾

□ Áður en bygging þjónustuíbúða fyrir aldraða hefst skv. 4. tölul. 13. gr. ber að afla framkvæmdaleyfis hjá [félags-]¹⁾ og tryggingamálaráðherra. Sama á við um eldra húsnæði sem tekið er til slíkra nota. Gildir þetta jafnt um framkvæmdir á vegum sveitarfélaga og á frjálsum markaði. Enn fremur skal afla samþykkis [félags-]¹⁾ og tryggingamálaráðuneytisins á teikningum áður en framkvæmdir hefjast og skýra ráðuneytinu frá því hver muni bera ábyrgð á rekstri sameignar og sameiginlegrar þjónustu í húsnæðinu.

□ [Beiðni um framkvæmda- og rekstrarleyfi, sbr. 1. mgr., fyrir dagvist eða stofnun fyrir aldraða skal fylgja umsögn og þarfagreining þjónustuhóps aldraðra á því starfssvæði þar sem stofnunin mun verða. Enn fremur skulu fylgja upplýsingar um verksvið stofnunar og staðsetningu, svo og uppdrættir af byggingum, lóð og umhverfi og afstöðu til nágrennis ásamt lýsingu á húsakynnum. Þá skal fylgja greinargerð um fjármögnun, eigendur og fjárhag þeirra og skýrsla um starfsáætlun, stjórn, starfsfólk, rekstrarfyrirkomulag og hve mörgum vistmönnum stofnuninni er ætlað að sinna.]²⁾

□ [Beiðni um framkvæmda- og rekstrarleyfi vegna meiri háttar breytinga á húsakynnum og starfsemi stofnunar fyrir aldraða skulu fylgja upplýsingar um staðsetningu, uppdrættir af byggingum, lóð og umhverfi og um afstöðu til nágrennis ásamt lýsingu á húsakynnum. Enn fremur skulu fylgja upplýsingar um það hvort breytingarnar hafi áhrif á umfang starfseminnar og hvort þær leiði til fjölgunar eða fækkunar vistmanna. Þá skulu fylgja upplýsingar um fjármögnun breytinganna.]²⁾

□ [Ráðherra veitir framkvæmda- og rekstrarleyfi ef stofnunin fullnægir heilbrigðiskröfum og ákvæðum þessara laga og ætla má að hún geti leyst verkefni sín á viðunandi hátt, sbr. og lög um heilbrigðisþjónustu.]²⁾

¹⁾ L. 160/2007, 28. gr. ²⁾ L. 38/2004, 4. gr.

■ **17. gr.** . . . ¹⁾

¹⁾ L. 38/2004, 5. gr.

Stjórn stofnana.

■ **18. gr.** Eigendur stofnana fyrir aldraða, sbr. 14. gr., skipa stjórn stofnunarinnar.

□ Sé stofnunin í beinum starfstengslum við sjúkrahús gilda um stjórn stofnunar ákvæði laga um heilbrigðisþjónustu.

□ Starfsmannaráð tilnefnið einn mann af sinni hálfu til setu á fundum stjórnar stofnunar fyrir aldraða með málfrelsi og tillögurétti. Sama gildir um vistmannaráð.

V. kafli. Kostnaður við öldrunarþjónustu.

[*Dagvist.*]¹⁾

¹⁾ L. 74/2002, 27. gr.

■ **19. gr.** Þeir sem þjónustu dagvistar njóta skulu taka þátt í kostnaði af dagvistinni að hámarki sem nemur óskertum grunnlífeyri einstaklings samkvæmt almannatryggingalögum. Að öðru leyti greiðist kostnaður vegna dagvistar af Tryggingastofnun ríkisins.

[*Önnur þjónusta en heimaþjónusta.*]¹⁾

¹⁾ L. 74/2002, 28. gr.

■ **20. gr.** Íbúar í þjónustuíbúðum, sbr. 4. tölul. 13. gr., greiða sjálfir þá þjónustu sem þar er veitt, aðra en heimaþjónustu, sbr. 24. gr., samkvæmt ákvörðun rekstraraðila.

[*Daggjaldastofnanir.*]¹⁾

¹⁾ L. 74/2002, 29. gr.

■ **21. gr.** [Lífeyrir samkvæmt lögum um almannatryggingar og bætur honum tengdar til vistmanna sem eru á dvalarheimilum sem ekki eru á föstum fjárlögum, sbr. 1. tölul. 1. mgr. 14. gr., fellur niður frá fyrsta degi næsta mánaðar eftir upphaf dvalar. Hafi vistmaður engar tekjur, sbr. 26. gr., skal Tryggingastofnun ríkisins greiða dvalarheimilinu vistunarframlag skv. [6. mgr. 48. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar],¹⁾ til greiðslu dvalarkostnaðar hans á stofnuninni. Vistunarframlagið skal nema fjárhæð lífeyris vistmanns og bóttum tengdum honum og því sem á vantar dvalarkostnað eins og hann er ákveðinn af [ráðherra skv. 6. mgr. 48. gr. laga um almannatryggingar],¹⁾ sbr. þó 22. gr.

□ Lífeyrir frá lífeyrstryggingum almannatrygginga og bætur honum tengdar til vistmanns sem dvelur á stofnun, sbr. 2. tölul. 1. mgr. 14. gr., sem ekki er á föstum fjárlögum, fellur niður, sbr. [48. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].¹⁾ Um þátttöku í greiðslu dvalarkostnaðar fer skv. 22. gr.

□ Með dvalarkostnaði á stofnun fyrir aldraða skv. 1. mgr. er átt við daggjald eins og það er ákveðið af [ráðherra hverju sinni, sbr. 6. mgr. 48. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].¹⁾²⁾

¹⁾ L. 160/2007, 29. gr. ²⁾ L. 74/2002, 29. gr.

[Þátttaka vistmanns í greiðslu dvalarkostnaðar og framkvæmd tekjuútreiknings.]¹⁾

¹⁾ L. 74/2002, 29. gr.

■ **22. gr.** [Vistmaður, sem hefur tekjur, sbr. 26. gr., umfram 34.659 kr. á mánuði skal taka þátt í greiðslu dvalarkostnaðar á stofnun fyrir aldraða. Þó skal greiðsluþátttaka hans aldrei nema hærri fjárhæð en sem nemur daggjöldum á stofnun eins og þau eru ákveðin af [ráðherra, sbr. 6. mgr. 48. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar],¹⁾ og 3. mgr. 23. gr. laga þessara.

□ Eftirfarandi gildir um greiðslu vistmanns á dvalarkostnaði á dvalarheimili og hjúkrunarheimili eða hjúkrunarrými öldrunarstofnunar sem ekki er á föstum fjárlögum og hjúkrunarrými sem er á föstum fjárlögum þegar vistmaður greiðir dvalarkostnað með tekjum sínum að hluta eða öllu leyti:

1. Nú hefur vistmaður tekjur, sbr. 26. gr., sem eru hærri en 34.659 kr. á mánuði og skal hann þá með þeim tekjum sem umfram eru taka þátt í dvalarkostnaði, sbr. 1. mgr., frá þeim tíma sem greiðslur bóta frá Tryggingastofnun ríkisins falla niður.

2. Ef tekjur vistmanns á dvalarheimili skv. 1. tölul. 1. mgr. 14. gr. ná ekki 34.659 kr. á mánuði greiðir Tryggingastofnun ríkisins dvalarkostnað hans með vistunarframlagi, sbr. 1. mgr. 21. gr.

3. ...²⁾

¹⁾ L. 160/2007, 30. gr. ²⁾ L. 17/2008, 8. gr.

[Innheimta dvalarkostnaðar.]¹⁾

¹⁾ L. 74/2002, 29. gr.

■ **23. gr.** [Daggjaldastofnun skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. 14. gr. skal innheimta hjá vistmanni sjálfum í byrjun hvers mánaðar daglegan hlut hans í dvalarkostnaði nýliðs mánaðar þegar hann tekur þátt í greiðslu dvalarkostnaðar skv. 22. gr. Þess skal ætíð gætt að vistmaður haldi eftir mánaðarlegu ráðstöfunarfé skv. 22. gr. Stofnun skal gera Tryggingastofnun ríkisins grein fyrir innheimtu vegna nýliðs mánaðar fyrir 15. dag næsta mánaðar. [Nú tekst stofnun ekki að innheimta hlut vistmanns í dvalarkostnaði og er Tryggingastofnun ríkisins þá heimilt að halda eftir samsvarandi hluta af mánaðarlegum greiðslum vistunarframlags til viðkomandi stofnunar.]¹⁾

□ Stofnun sem er á föstum fjárlögum skal innheimta hjá

vistmanni sjálfum í byrjun hvers mánaðar hlut hans í dvalarkostnaði, sbr. 3. mgr., nýliðs mánaðar þegar hann tekur þátt í greiðslu dvalarkostnaðar skv. 22. gr. Tekjur þessar skulu færast í bókhald stofnunar sem sértekjur. Fjármálaráðuneyti er heimilt samkvæmt upplýsingum frá [félags-]²⁾ og tryggingamálaráðuneyti að halda eftir af beinum fjárframlögum samkvæmt fjárlögum upphæð sem svarar til þessara sértekna.

□ [Félags-]²⁾ og tryggingamálaráðherra skal ákveða hámark greiðsluþátttöku vistmanns í dvalarkostnaði á stofnun sem er á föstum fjárlögum. Við ákvörðun skal höfð hliðsjón af ákvörðun daggjalda eins og þau eru ákveðin skv. [6. mgr. 48. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].²⁾³⁾

¹⁾ L. 120/2009, 18. gr. ²⁾ L. 160/2007, 31. gr. ³⁾ L. 74/2002, 29. gr.

[Vasapeningar.]¹⁾

¹⁾ L. 74/2002, 29. gr.

■ **24. gr.** Tryggingastofnun ríkisins er heimilt að greiða vistmanni á stofnun fyrir aldraða vasapeninga skv. [48. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].¹⁾²⁾

¹⁾ L. 160/2007, 32. gr. ²⁾ L. 74/2002, 29. gr.

■ **25. gr.**¹⁾ Kostnaður af rekstri heimaþjónustu skiptist þannig að sveitarfélög bera kostnað af félagslegum þætti hennar en ríkissjóður af heilbrigðisþættinum.

□ Sveitarstjórnir geta ákveðið greiðsluþátttöku einstaklinga í þeirri heimaþjónustu sem þær veita, sbr. lög um félagsþjónustu sveitarfélaga.

□ Undanþegnir gjaldskyldu vegna heimaþjónustu skulu þeir sem ekki hafa aðrar tekjur en ellilífeyri og tekjutryggingu samkvæmt almannatryggingalögum.

¹⁾ L. 74/2002, 30. gr.

[Skilgreining á tekjum o.fl.]¹⁾

¹⁾ L. 166/2006, 17. gr.

■ **26. gr.** [Til tekna skv. V. kafla laga þessara teljast tekjur skv. II. kafla laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, að teknu tililiti til ákvæða 28. gr. sömu laga um hvað ekki telst til tekna og frádráttarliða skv. 1., 3., 4. og 5. tölul. A-liðar 1. mgr. 30. gr. og 31. gr. sömu laga eða undantekninga og takmarkana samkvæmt öðrum sérlögum. Þó skal eftirfarandi gilda við ákvörðun tekjugrundvallar:

a. [Tekjur umfram 90.000 kr. á ári skv. C-lið 7. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, skulu [teljast til tekna]¹⁾ við útreikning á vistunarframlagi skv. 21. gr., sbr. og 22. gr. þessara laga.]²⁾ Ef um hjón er að ræða skiptast tekjur skv. 1. málsli. til helminga milli hjóna við útreikning bóttanna. Skiptir ekki máli hvort hjónanna er eigandi þeirra eigna sem mynda tekjurnar eða hvort um séreign eða hjúskapareign er að ræða.

b. Tekjur vistmanns af atvinnu skulu hafa áhrif við útreikning á fjárhæð vistunarframlags skv. 21., sbr. 22. gr. [Vistmaður skal hafa 480.000 kr. frítekjumark vegna atvinnutekna við útreikning vistunarframlags.]^{3) ... 2)}

c. [Við útreikning á fjárhæð vistunarframlags skv. 21. gr., sbr. og 22. gr., skal ekki reikna með tekjum maka, sbr. þó a-lið þessara málsgreinar.]²⁾

d. ...²⁾

□ [Þrátt fyrir 1. mgr. teljast ekki til tekna bætur frá lífeyrstryggingum almannatrygginga samkvæmt lögum um almannatryggingar, bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, greiðslur úr séreignarlífeyrissparnaði og sambærilegar greiðslur frá ríkjum sem Ísland hefur gert samninga við skv. 68. gr. laga um almannatryggingar, nr. 100/2007. ...¹⁾²⁾

□ Tryggingastofnun ríkisins skal annast framkvæmd út-

reiknings á tekjum skv. 21. og 22. gr. og þessari grein og greiðir stofnunum vistunarframlag skv. 1. mgr. 21. gr.

□ Tekjumörk skv. 22. gr. breytast í samræmi við breytingar á tekjumörkum ellilífeyris skv. [17. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].⁴⁾

□ Til grundvallar útreikningi á vistunarframlagi hvers mánaðar skal leggja $\frac{1}{12}$ af áætluðum tekjum greiðsluársins. Greiðsluár er almanaksár. Áætlun um tekjuupplýsingar skal byggjast á nýjustu upplýsingum frá skattfirvöldum, umsækjanda, vistmanni eða öðrum þeim aðilum sem getið er um í [52. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].⁴⁾ Ef um nýja umsókn um vistunarframlag er að ræða skulu tekjur áætlaðar á grundvelli upplýsinga frá framangreindum aðilum og réttur til vistunarframlags reiknaður út frá þeim tekjum vistmanns og eftir atvikum maka hans sem aflað er frá þeim tíma sem réttur stofnaðist.

□ Tryggingastofnun skal hafa eftirlit með því að áætlaðar tekjur séu í samræmi við upplýsingar sem stofnunin aflar úr staðgreiðsluskrá skattfirvalda eða frá öðrum þeim aðilum sem getið er um í [52. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].⁴⁾

□ Eftir að endanlegar upplýsingar um tekjur greiðsluársins liggja fyrir við álagningu skattfirvalda á opinberum gjöldum skal Tryggingastofnun ríkisins endurreikna fjárhæð vistunarframlags á grundvelli tekna samkvæmt þessari grein. Við þann endurreikning er Tryggingastofnun heimilt að taka tillit til almennra breytinga á launum frá þeim tíma sem ætlaðar tekjur vistmanns tilheyra til þess tíma sem endanlegar tekjur varða.

□ Komi í ljós við endurreikning að vistunarframlag hafi verið vangreitt af Tryggingastofnun ríkisins skal Tryggingastofnun greiða stofnun það sem upp á vantar. Ef vistunarframlag hefur verið ofgreitt skal um endurheimtu fara skv. [1., 2. og 5. mgr. 55. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].⁴⁾ Stofnun skal leiðrétta greiðslur til vistmanns í framhaldi af endurreikningi Tryggingastofnunar.

□ Tryggingastofnun skal upplýsa umsækjanda eða vistmann um forsendur útreiknings og gefa kost á að koma að athugasemdum. Um upplýsingaskyldu varðandi tekjur fer skv. [52. gr. laga nr. 100/2007, um almannatryggingar].⁴⁾

□ [Tryggingastofnun ríkisins er heimilt, að ósk vistmanns, að dreifa eigin tekjum vistmannsins sem stafa af fjármagnstekjum sem leystar hafa verið út í einu lagi á allt að 10 ár. Ekki er heimilt að dreifa slíkum tekjum oftar en einu sinni á hverju tímabili.]²⁾

□ Þegar nýr vistmaður kemur til dvalar á stofnun skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. 14. gr. skulu stjórnendur stofnunarinnar óska eftir því við Tryggingastofnun ríkisins að hún kanni hvort viðkomandi skuli taka þátt í greiðslu dvalarkostnaðar, sbr. 3. mgr. 21. gr. og 23. gr.

□ Heimilt er að setja reglugerð um nánari framkvæmd þessarar greinar.]⁵⁾⁶⁾

¹⁾ L. 173/2008, 6. gr. ²⁾ L. 17/2008, 9. gr. ³⁾ L. 70/2009, 16. gr. ⁴⁾ L. 160/2007, 33. gr. ⁵⁾ L. 166/2006, 17. gr. ⁶⁾ L. 74/2002, 31. gr.

VI. kafli. Ýmis ákvæði.

■ [27. gr. Starfsmenn stofnana skv. 1. tölul. 14. gr. skulu gæta þagmælsku um heilsufar, ástand og aðrar persónulegar upplýsingar vistmanna. Þagnarskyldan helst þótt vistmaður andist og þótt starfsmaður láti af störfum. Um þagmælsku

starfsmanna á stofnunum skv. 2. tölul. 14. gr. fer samkvæmt lögum um réttindi sjúklunga.]¹⁾

¹⁾ L. 74/2002, 32. gr.

■ [28. gr.]¹⁾ Þær stofnanir fyrir aldraða, sem starfandi eru við gildistöku þessara laga, skulu í hvívetna háðar ákvæðum þeirra.

¹⁾ L. 74/2002, 32. gr.

■ [29. gr.]¹⁾ [Ráðherra setur með reglugerð²⁾ nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.]³⁾

¹⁾ L. 74/2002, 32. gr. ²⁾ Rg. 45/1990 (um dagvist aldraðra), sbr. 1104/2006. Rg. 357/2005 (um heimild Tryggingastofnunar ríkisins til að framlengja bótagreiðslur þrátt fyrir dvöl á sjúkrahúsi eða stofnun fyrir aldraða), sbr. 296/2008. Rg. 1112/2006 (um stofnanahjónustu fyrir aldraða), sbr. 1228/2007, 299/2008, 1195/2008 og 634/2009. Rg. 598/2009 (um útreikning, endurreikning og uppgjör tekjutengdra bóta og vistunarframlags). ³⁾ L. 160/2007, 34. gr.

■ [30. gr.]¹⁾ Lög þessi öðlast þegar gildi. . . .

¹⁾ L. 74/2002, 32. gr.

[Ákvæði til bráðabirgða.

■ I. Í 3. málsli. b-liðar og d-lið 1. mgr. 26. gr. laganna skulu hlutföllin 75% og 25% vera 65% og 35% á árinu 2007.]¹⁾

¹⁾ L. 166/2006, 18. gr.

■ [II. Þrátt fyrir ákvæði c-liðar 1. mgr. 26. gr. laganna skulu lífeyrisgreiðslur vistmanns hafa 80% vægi og lífeyrisgreiðslur makans 20% vægi við útreikning á fjárhæð vistunarframlags á árinu 2007.]¹⁾

¹⁾ L. 166/2006, 18. gr.

■ [III. Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. 9. gr. laganna skal fjármagni úr Framkvæmdasjóði aldraðra einnig varið til reksturs stofnanahjónustu fyrir aldraða í sérstökum tilvikum á árinu 2007.]¹⁾

¹⁾ L. 166/2006, 18. gr.

■ [IV. Vegna útreiknings á vistunarframlagi skv. 21. gr. laganna er hægt að óska eftir því hjá Tryggingastofnun ríkisins á tímabilinu 1. janúar 2007 til og með 31. desember 2008 að gerður verði samburður á útreikningi elli- og örorkulífeyris og tekjutryggingar fyrir og eftir gildistöku þessara laga. Ef samburðurinn leiðir til hærri bóta samkvæmt eldri lögum skal leiðrétta vistunarframlag vegna framangreinds tímabils.]¹⁾

¹⁾ L. 166/2006, 18. gr.

■ [V. Vegna útreiknings á vistunarframlagi skv. 21. gr. laganna er hægt að óska eftir því hjá Tryggingastofnun ríkisins á tímabilinu 1. apríl 2008 til og með 31. desember 2009 að gerður verði samburður á útreikningi vistunarframlags fyrir og eftir gildistöku þessara laga. Ef samburðurinn leiðir til aukinnar kostnaðarþátttöku vistmanns samkvæmt eldri lögum skal leiðrétta vistunarframlag vegna framangreinds tímabils.]¹⁾

¹⁾ L. 17/2008, 10. gr.

■ [VI. Vegna útreiknings á vistunarframlagi skv. 21. gr. laganna er á tímabilinu 1. janúar 2010 til og með 31. desember 2010 unnt að óska eftir því að Tryggingastofnun ríkisins beri saman útreikning vistunarframlags fyrir og eftir gildistöku laga nr. 166/2006 og laga nr. 17/2008. Ef samburðurinn leiðir til aukinnar kostnaðarþátttöku vistmanns frá því sem var fyrir gildistöku þeirra laga skal leiðrétta vistunarframlag vegna framangreinds tímabils til samræmis við það.]¹⁾

¹⁾ L. 120/2009, 19. gr.

■ [VII. Framkvæmdasjóði aldraðra er heimilt að verja fé úr sjóðnum til að standa straum af rekstrarkostnaði hjúkrunar-rýma fyrir aldraða rekstrarárin 2012 og 2013.]¹⁾

¹⁾ L. 120/2009, 19. gr.